

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

12 december 2008

12 décembre 2008

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**over een kaderregeling voor eventueel
toegestane gezamenlijke verkoop**

(ingediend door de dames Karine Lalieux en
Colette Burgeon en de heer Alain Mathot)

PROPOSITION DE RÉOLUTION

**visant à encadrer l'éventuelle autorisation
de vente conjointe**

(déposée par Mmes Karine Lalieux et
Colette Burgeon et M. Alain Mathot)

cdH	:	centre démocrate Humaniste		
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams		
Ecolo-Groen!	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen		
FN	:	Front National		
LDD	:	Lijst Dedecker		
MR	:	Mouvement Réformateur		
N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie		
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten		
PS	:	Parti Socialiste		
sp.a+VI.Pro	:	Socialistische partij anders + VlaamsProgressieven		
VB	:	Vlaams Belang		

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 52 0000/000 :	Parlementair document van de 52 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 52 0000/000 :	Document parlementaire de la 52 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA :	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA :	Questions et Réponses écrites
CRIV :	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)	CRIV :	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)
CRABV :	Beknopt Verslag (blauwe kaft)	CRABV :	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)
CRIV :	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)	CRIV :	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)
PLEN :	Plenum	PLEN :	Séance plénière
COM :	Commissievergadering	COM :	Réunion de commission
MOT :	moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT :	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
Bestellingen :	Commandes :
Natieplein 2	Place de la Nation 2
1008 Brussel	1008 Bruxelles
Tel. : 02/ 549 81 60	Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be	www.laChambre.be
e-mail : publicaties@deKamer.be	e-mail : publications@laChambre.be

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Situatieschets

Het debat over een eventuele opheffing van het verbod op de gezamenlijke verkoop is sinds enkele maanden aan de gang. In dat verband zij eraan herinnerd dat dit verbod in het interbellum werd ingesteld ter bescherming van de middenstand, in het bijzonder de detailhandel.

Het verbod op de gezamenlijke verkoop biedt immers een soort van garantie aan de (detail)handelaars; zij verhandelen op kleine schaal, bovendien is hun aanbod beperkt en vaak gespecialiseerd.

De volledige opheffing van het verbod op de gezamenlijke verkoop zou afbreuk kunnen doen aan het handelsaanbod, aangezien de grote distributeurs aldus een doorslaggevend voordeel krijgen. Omzichtigheid blijft dus geboden in een sector waar de winkelkeuze van de consument, ingevolge de schaalvergroting, langzaam maar zeker verengt.

Toen Apple de iPhone¹ (als pda²) op de markt bracht, werd het verbod opnieuw tegen het licht gehouden. Onlangs bleek uit de verklaringen van de Europees commissaris voor Consumentenbescherming, mevrouw Meglena Kuneva, dat ook de Europese Commissie streeft naar een versoepeling van de regelgeving inzake de gezamenlijke verkoop.

De indieners van dit voorstel van resolutie zijn niet gekant tegen het beginsel van de gezamenlijke verkoop. Ze hebben dat beginsel trouwens verregaand aanvaard door de *triple play*-bundel toe te staan, waarbij de consument een voor hem voordelig pakket van tv-, internet- en telefoniediensten wordt aangeboden. Het is geenszins de bedoeling enige technologische vooruitgang te belemmeren die aan alle consumenten ten goede kan komen. Desondanks vinden de indieners dat men de bescherming van de consument in dit debat niet naast zich neer mag leggen.

De versoepeling van de regelgeving van de gezamenlijke verkoop mag alleen worden overwogen als die de consument daadwerkelijk voordeel oplevert. De consument moet met name duidelijk worden ingelicht over het voordeel dat hij krijgt bij een gezamenlijke aankoop;

¹ Toestel dat drie producten in één combineert: een telefoontoestel, een breedbeeld iPod (walkman) en een internetterminal.

² Persoonlijke digitale assistent.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

1. Contexte

Ces derniers mois, s'est ouvert le débat sur une éventuelle levée de l'interdiction de la vente conjointe. Rappelons que, à l'époque, cette interdiction avait pour finalité de protéger les classes moyennes, et plus particulièrement le commerce de détail, pendant l'entre-deux-guerres.

En effet, l'interdiction de la vente conjointe constitue une sorte de garantie pour le commerce de détail, pour les commerçants qui travaillent à petite échelle et ont une offre limitée et souvent spécialisée.

La suppression totale de l'interdiction de la vente conjointe pourrait mettre à mal la diversité commerciale en donnant un avantage décisif aux grands distributeurs. La prudence reste donc de mise dans un secteur où la concentration entraîne, lentement mais sûrement, une diminution du choix des enseignes dans le chef des consommateurs.

L'apparition de l'*I-phone*¹, le PDA² d'Apple, a relancé la question. Enfin, les récentes déclarations de la commissaire européenne en charge de la protection des consommateurs, Meglena Kuneva, indiquent la volonté de la Commission européenne d'aller vers un assouplissement des règles en matière de vente conjointe.

Les auteurs de la présente proposition de résolution ne sont pas opposés au principe même de la vente conjointe. Ils ont d'ailleurs largement accepté le principe en autorisant le «*Triple play*», soit l'offre conjointe des services TV, Internet et de téléphonie, qui offre un véritable avantage au consommateur. Il ne s'agit en aucun cas de freiner une quelconque avancée technologique qui profiterait à l'ensemble des consommateurs. Néanmoins, les auteurs estiment que le présent débat doit prendre en considération la protection du consommateur.

L'assouplissement des règles de la vente conjointe n'est envisageable que si elle s'accompagne d'un réel avantage pour le consommateur. Il faut notamment que le consommateur soit clairement informé de l'avantage qu'il obtient en cas de vente conjointe et qu'il ait la

¹ Appareil associant trois produits en un : un téléphone, un I-pod (baladeur numérique) à écran panoramique et un terminal Internet.

² *Personal digital assistant* – Assistant numérique personnel.

bovendien moet hij elk product afzonderlijk kunnen kopen op een voldoende concurrentiële markt. Het is van essentieel belang te voorkomen dat de consument wordt verplicht producten te kopen die hij niet nodig heeft.

2. Wetgeving en rechtspraak

2-1. Algemene voorschriften die zijn opgenomen in de wet betreffende de handelspraktijken

Artikel 54 van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument (hierna «WHP» genoemd) definieert het beginsel van het verbod op het gezamenlijke aanbod of de gezamenlijke verkoop.

Het eerste lid van dat artikel luidt als volgt: *«Er is gezamenlijk aanbod (...) wanneer de al dan niet kosteloze verkrijging van producten, diensten, alle andere voordelen, of titels waarmee men die kan verwerven, gebonden is aan de verkrijging van andere zelfs gelijke producten of diensten.»*

In het tweede lid wordt het gezamenlijke aanbod verboden: *«Behoudens de hierna bepaalde uitzonderingen is elk gezamenlijk aanbod aan de consument, verricht door een verkoper, verboden.»*

Artikel 55 van de WHP voorziet in een uitzondering, met name wanneer verschillende producten of diensten die een geheel vormen, gezamenlijk tegen een totale prijs worden aangeboden. Het begrip «geheel» is evenwel niet wettelijk vastgesteld³.

Bij gebrek aan een duidelijke en ondubbelzinnige definitie moet dus worden teruggegrepen naar de rechtsleer en de rechtspraak om na te gaan of producten of diensten als een geheel kunnen worden beschouwd.

De wetgever heeft onlangs het begrip «geheel», als bedoeld in artikel 55 van de WHP, uitgebreid tot bepaalde activiteiten op het gebied van de telecommunicatie, de media en de informatica.

2-2. Bijzondere voorschriften in verband met gezamenlijke verkoop die zijn opgenomen in de wet betreffende de elektronische communicatie

Artikel 112 van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie begint als volgt:

³ Hoewel het bedoelde artikel 55 de Koning machtigt om bepaalde bijzondere soorten van gehelen vast te stellen, werd tot dusver nog geen enkel koninklijk besluit in die zin genomen.

possibilité d'acheter chaque produit de manière séparée dans un marché suffisamment concurrentiel. Il est essentiel d'éviter que le consommateur soit obligé d'acheter des produits dont il n'aurait pas besoin.

2. Cadre légal et jurisprudence

2-1. Règles générales contenues dans la loi sur les pratiques du commerce

L'article 54 de la loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques du commerce et sur l'information et la protection du consommateur (ci-après LPC) établit le principe de l'interdiction de l'offre conjointe, ou vente conjointe.

Selon le premier alinéa de cet article, *«Il y a offre conjointe (...) lorsque l'acquisition, gratuite ou non, de produits, de services, de tous autres avantages, ou de titres permettant de les acquérir, est liée à l'acquisition d'autres produits ou services, même identiques.»*

En vertu du second alinéa, l'offre conjointe est interdite: *«Sauf les exceptions précisées ci-après, toute offre conjointe au consommateur effectuée par un vendeur est interdite.»*

L'article 55 de la LPC prévoit notamment une exception pour l'offre conjointe pour un prix global de produits ou des services différents qui constituent un ensemble. Mais, la notion d'ensemble n'est pas définie dans la loi³.

À défaut de définition claire et dénuée de toute ambiguïté, il y a donc lieu de se référer aux travaux de la doctrine, et à la jurisprudence, pour déterminer si des produits ou services peuvent être considérés comme un ensemble.

Récemment, le législateur est intervenu pour étendre la notion d'«ensemble» visée à l'article 55 de la LPC, à certaines activités dans les domaines des télécommunications, des médias et de l'informatique.

2-2. Règles particulières contenues dans la loi sur les communications électroniques, concernant ce domaine particulier

L'article 112 de la loi du 13 juin 2005 relative aux communications électroniques, dans sa phrase liminaire stipule, que:

³ Ledit article 55 donne habilitation au Roi pour déterminer certains types particuliers d'ensembles mais aucun arrêté royal n'a, à ce jour, été pris en ce sens.

«Volgende diensten en producten zullen geacht worden een geheel te vormen in de zin van artikel 55, 1°, van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument, zodat het geoorloofd is ze gezamenlijk tegen een totale voordelige prijs of producten, aan te bieden: telefoon-, internet-, TV-diensten en/of intermediaire interactieve producten, aangeboden middels een geïntegreerde technologie door verkopers actief in de sector van de telecommunicatie-, informatie- en media-technologie. Deze diensten en/of intermediaire interactieve producten kunnen gezamenlijk worden aangeboden onder de hierna cumulatief toe te passen voorwaarden: (...)».

Daarna wordt in die bepaling een aantal voorwaarden opgesomd.

2-2-a. De in artikel 112, 1°, opgenomen voorwaarde

«1° elk product en elke dienst, zolang het aanbod geldt, afzonderlijk en tegen zijn gewone prijs in dezelfde inrichting verkregen kunnen worden;»

Voor de consument bestaat een van de gevaren van de gezamenlijke verkoop in de verwarring tussen gezamenlijke verkoop en gedwongen verkoop. Producten mogen alleen in gezamenlijke verkoop beschikbaar zijn als ze ook afzonderlijk kunnen worden aangekocht. Gedwongen verkoop – waarvan de iPhone van de eerste generatie een goed voorbeeld is – moet systematisch worden verboden; dat product mocht in België niet worden verkocht omdat het onmogelijk was het aan te kopen los van de dienst waarmee het gepaard ging (de producent had immers een exclusiviteitscontract gesloten met een Belgisch telecombedrijf).

Inzake interoperabiliteit doet ook het geval Apple vragen rijzen⁴. Het is thans immers onmogelijk op legale wijze muziek te downloaden op een iPod (de stermp3-speler van het merk) buiten het muziekplatform *iTunes* van Apple. *iTunes Music Store* wordt immers vergrendeld door het systeem «*Fair Play*» voor beheer van digitale rechten (DRM), dat de toegang ontzegt aan zijn concurrenten. Aldus aangekochte muziekstukken kunnen alleen door een iPod worden gelezen. Dat wekt verwondering als men weet dat *iTunes Music Store* 40% van de Franse markt van het wettelijk downloaden in handen heeft, tegenover 25% voor zijn dichtste concurrent, *Virgin Mega*⁵.

⁴ Wat waar is voor Apple geldt evenzeer voor Microsoft met zijn mp3-speler Zune, alsook voor Sony en zijn specifieke geheugenkaarten.

⁵ http://fr.wikipedia.org/wiki/Ipod#cite_note-3

«Art. 112. Les produits et les services suivants constituent un ensemble au sens de l'article 55, 1°, de la loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques du commerce et sur l'information et la protection du consommateur, de sorte qu'il est permis de les offrir conjointement à un prix total avantageux: les services téléphoniques, internet, télévisuels et/ou les produits intermédiaires interactifs, offerts au moyen d'une technologie intégrée par des vendeurs actifs dans le domaine des technologies des télécommunications, de l'information et des médias. Ces services et/ou produits intermédiaires interactifs peuvent être offerts conjointement moyennant le respect cumulé des conditions suivantes:

Cette même disposition énonce alors toute une série de conditions

2-2-a. Condition de l'article 112, 1°

«1° tant que l'offre est valable, chaque produit et chaque service doit pouvoir être acquis séparément et à son prix habituel dans le même établissement;»

L'un des dangers de la vente conjointe pour le consommateur réside dans la confusion faite entre la vente conjointe et la vente forcée. Des produits ne peuvent être accessibles en vente conjointe qu'à partir du moment où ceux-ci peuvent être acquis de manière séparée. La vente forcée, dont l'*I-phone* première génération est un exemple marquant, doit quant-à elle être systématiquement interdite. En effet, la commercialisation de ce produit était interdite en Belgique parce qu'il était impossible d'acquérir ce produit séparément du service qui l'accompagnait, le producteur ayant conclu un contrat d'exclusivité avec un opérateur télécom belge.

Le cas d'Apple est également interpellant en matière d'interopérabilité⁴. En effet, il est actuellement impossible de télécharger légalement de la musique sur un I-Pod (le baladeur vedette de la marque) en dehors de la plateforme musicale d'Apple *I-Tunes*. En effet, *I-Tunes Music Store* est verrouillé par le système «*Fair Play*» de gestion numérique des droits (DRM), qui crée des barrières à l'entrée à l'encontre de ses concurrents. Seul un I-Pod peut lire les morceaux ainsi achetés. Interpellant, alors qu'*I-Tunes Music Store* détient 40% des parts du marché français en matière de téléchargements légaux, pour 25% à son plus proche concurrent, *Virgin Mega*⁵.

⁴ Ce qui est vrai pour Apple l'est également pour Microsoft avec son baladeur Zune ainsi que pour Sony et ses cartes mémoires spécifiques.

⁵ http://fr.wikipedia.org/wiki/Ipod#cite_note-3

In de computerwereld vinden we een ander voorbeeld van gedwongen verkoop die echter zo niet wordt genoemd. Het is immers nagenoeg onmogelijk een computer te kopen die niet uitgerust is met het besturingssysteem Microsoft Windows omdat dit systematisch vooraf geïnstalleerd is op de computers voor het «grote publiek»⁶.

De EULA (eindgebruikerslicentieovereenkomst) van Microsoft bepaalt dat de eindgebruiker die niet met de licentie akkoord gaat, het ongebruikte product onder rembours mag terugzenden naar de fabrikant. Men moet dan echter wel weten dat men de licentie aanvaardt louter door de computer de eerste maal te starten. De wet biedt weliswaar de mogelijkheid te worden terugbetaald en ook Microsoft voorziet daarin, althans in theorie, maar in de praktijk is het nagenoeg onmogelijk een computer te kopen zonder het vooraf geïnstalleerde besturingssysteem Microsoft Windows. Dat kan, maar het vereist tijdrovende en omslachtige demarches.

Er zijn echter tal van redenen waarom een consument niet wenst een Microsoftlicentie te verwerven bij de aankoop van zijn computer, hetzij omdat hij het voordeel heeft van een door zijn bedrijf of zijn school bedongen licentie, hetzij omdat hij de vrije programmatuur heeft ontdekt. In beide gevallen heeft de consument theoretisch het recht de licentie voor de vooraf geïnstalleerde programma's niet aan te kopen, ofwel omdat hij al een licentie heeft, ofwel omdat hij de voormelde programma's niet wenst te gebruiken.

Uit het recente succes van de ultra portable van Asus, de lichtgewichtlaptop, blijkt niet alleen dat het grote publiek belangstelling kan hebben voor vrije programmatuur, maar ook dat die programmatuur kan bijdragen tot de verlaging van de computerprijzen.

Een vooraf geïnstalleerde Microsoftlicentie kost gemiddeld iets meer dan honderd euro. De consument zou de mogelijkheid moeten hebben om, als hij dat wil, zijn computer te kopen met vrije en kosteloze programmatuur. Thans is dat zo goed als onmogelijk.

Uit het laatste voorbeeld blijkt genoegzaam de nood aan transparantie van de prijzen en de prijsvorming.

2-2-b. De in artikel 112, 2°, opgenomen voorwaarde

«2° de consument dient duidelijk over de afzonderlijke prijs van elk product of dienst geïnformeerd te worden, alsook over het prijsvoordeel;»

⁶ Onder computers voor het grote publiek verstaan wij de computers die «gebruiksklaar» worden gekocht.

L'informatique nous donne un autre exemple de vente forcée qui ne porte pas son nom. En effet, il est presque impossible d'acheter un ordinateur sans le système d'exploitation de Microsoft Windows, celui-ci étant systématiquement préinstallé sur les ordinateurs grand public⁶.

Le CLUF de Microsoft (contrat de licence utilisateur final) prévoit que, si l'utilisateur n'est pas d'accord avec la licence, il peut obtenir du fabricant le retour contre remboursement du produit non utilisé. Encore faut-il avoir conscience que l'acceptation de la licence se fait dès la première ouverture de l'ordinateur. Si la loi autorise bien à se faire rembourser, et si Microsoft le prévoit également, en théorie, il est dans les faits quasiment impossible d'acheter son ordinateur sans le système d'exploitation Windows préinstallé, ou alors au prix de démarches lentes et fastidieuses.

Or, il existe de nombreuses raisons pour lesquelles un consommateur ne désire pas acquérir une licence Windows à l'achat de son ordinateur. Soit qu'il bénéficie, par exemple, d'une licence négociée par son entreprise ou par son école, soit qu'il a découvert les logiciels libres. Dans les deux cas évoqués, le consommateur est théoriquement en droit de ne pas acquitter la licence des logiciels préinstallés puisque, soit, il bénéficie déjà d'une licence, soit, il ne compte pas utiliser lesdits logiciels.

Le récent engouement pour l'ultraportable d'Asus, l'EEE PC, démontre que les logiciels libres peuvent, d'une part, intéresser le grand public et, d'autre part, contribuer à la diminution du prix des ordinateurs.

Une licence Microsoft préinstallée coûte, en moyenne, une grosse centaine d'euros. Le consommateur devrait avoir la possibilité d'acquérir, s'il le désire, son ordinateur équipé de logiciels libres et gratuits, ce qui est actuellement pratiquement impossible.

Ce dernier exemple illustre parfaitement la nécessité de transparence des prix et de leurs formations.

2-2-b. Condition de l'article 112, 2°

«2° le consommateur doit être clairement informé du prix de vente de chaque produit ou de chaque service ainsi que de l'avantage relatif au prix;»

⁶ Nous qualifions de grand public, les ordinateurs qui sont achetés «prêt à fonctionner».

Nu het debat over de koopkracht volop aan de gang is en almaar meer aandacht wordt besteed aan de transparantie van de prijzen en meer bepaald aan de prijsvorming zou het vrij paradoxaal zijn de gezamenlijke verkoop toe te staan zonder enige bescherming van de consument. Men moet echter voor ogen houden dat de gezamenlijke verkoop zowel een aspect van aanmoediging als een aspect van binding heeft. Wat het aspect aanmoediging betreft, leert de ervaring in de buurlanden ons dat men soms verdergaat dan het gezamenlijk aanbod door een van de componenten van het via de gezamenlijke verkoop verkochte geheel bijna gratis aan te bieden. Dat doet vragen rijzen over de echtheid van de prijzen en over de juiste verhouding van de waarde van elk goed of van elke dienst in de prijs van het geheel.

De consument heeft recht op duidelijke en objectieve informatie zodat hij met kennis van zaken en naargelang zijn echte behoeften kan consumeren. Daartoe is het van wezenlijk belang de exacte samenstelling van de prijzen en de prijsvormingsmechanismen te kennen. Een van de eigenschappen van de gezamenlijke verkoop is echter dat hij zorgt voor verwarring omtrent de respectievelijke waarde van de verschillende elementen van het geheel.

2-2-c. De in artikel 112, 3°, opgenomen voorwaarde

«3° het gezamenlijk aanbod dient de consument een prijsvoordeel ten opzichte van de afzonderlijk aangeboden producten of diensten te bieden. Het moet een bepaald of bepaalbaar voordeel zijn op het moment van de aankoop;»

Het is primordiaal dat het toestaan van het gezamenlijk aanbod in het voordeel van de consument speelt en dat hij daaruit een echt voordeel haalt in vergelijking met de afzonderlijk aangeboden producten of diensten.

Daarom willen de indieners van dit voorstel van resolutie iedere vorm van gezamenlijk aanbod verbieden voor financiële en verzekeringsdiensten. Inzake verzekeringen leidt het gezamenlijk aanbod onvermijdelijk tot een gebrek aan transparantie omdat verschillende dekkingen worden samengevoegd in één pakket. De traditionele gemengde levensverzekering, waarin de overlijdensdekking gekoppeld is aan een bovenwettelijke pensioenverzekering is daarvan hét voorbeeld.

Het heeft zeer weinig zin die twee dekkingen te koppelen: de levensverzekering voor bovenwettelijk pensioen is vooral bedoeld voor de vijftigplussers, terwijl de tijdelijke overlijdensverzekering vooral gerechtvaardigd is voor jonge gezinshoofden die er willen voor zorgen dat, mochten ze in de loop van de volgende jaren overlijden, hun naasten geen financiële problemen hebben.

En plein débat sur le pouvoir d'achat, où l'attention se porte de plus en plus vers la transparence des prix, et plus particulièrement sur la formation de ceux-ci, il serait quelque peu paradoxal d'autoriser la vente conjointe, sans protection aucune du consommateur. Or, il faut garder à l'esprit que la vente conjointe présente à la fois un côté incitatif et un côté captif. Concernant le côté incitatif, l'expérience des pays voisins nous montre qu'on va parfois au-delà de l'offre conjointe pour tendre vers la gratuité d'un des éléments de l'ensemble vendu via la vente conjointe. Cela soulève la question de la vérité sur les prix, de la juste proportion de la valeur de chaque bien ou de chaque service dans le prix de l'ensemble.

Le consommateur a droit à une information claire et objective afin de pouvoir consommer en toute connaissance de cause et en fonction de ses besoins réels. Pour ce faire, il est essentiel de connaître la composition exacte des prix et leur processus de formation. Or, une des particularités de la vente conjointe est d'introduire une confusion sur la valeur respective des différents éléments de l'ensemble.

2-2-c. Condition de l'article 112, 3°

«3° l'offre conjointe doit permettre au consommateur de bénéficier d'un avantage par rapport aux produits ou services proposés séparément. Il doit s'agir d'un avantage déterminé ou déterminable au moment de l'achat;»

Il est primordial que l'autorisation de l'offre conjointe joue en faveur du consommateur et que celui-ci en retire un réel avantage par rapport aux produits ou services proposés séparément.

C'est pourquoi, les auteurs de la présente proposition de résolution veulent interdire toute offre conjointe en matière de services financiers et d'assurances. En effet, l'offre conjointe en matière d'assurances entraîne inévitablement un manque de transparence: plusieurs couvertures sont regroupées en un seul paquet. L'exemple type est l'assurance-vie mixte classique, dans laquelle la couverture décès est couplée à une assurance pour pension extra-légale.

Cela a très peu de sens de coupler ces deux couvertures: l'assurance-vie pour pension extra-légale est destinée avant tout aux plus de 50 ans, tandis que l'assurance temporaire décès se justifie surtout pour les jeunes chefs de famille qui veulent mettre leurs proches à l'abri de problèmes financiers au cas où ils décèderaient inopinément au cours des années suivantes. Comme, de

Aangezien de verzekeraar in dat geval slechts één premiebedrag opgeeft, weet de consument niet welk gedeelte van de premie respectievelijk de ene en de andere verzekering dekt.

Om de consument te beschermen, is het dus noodzakelijk inzake verzekeringen het gezamenlijk aanbod te verbieden, zodat niets onnodig aan de consument wordt opgelegd. Bovendien biedt het aangaan van afzonderlijke contracten de mogelijkheid voor elk van die verzekeringen de beste keuze te maken⁷.

2-2-d. De in artikel 112, 4°, opgenomen voorwaarde

«4° elke aankondiging betreffende het gezamenlijke aanbod en elke titel waarmee het voordeel dat eruit voortvloeit verworven kan worden, dient de eventuele limiet van hun geldigheidsduur, de voorwaarden en elke andere modaliteit van het aanbod te vermelden;»

Een van de gevaren van de gezamenlijke verkoop is het bindend aspect ervan, in het bijzonder voor diensten met doorlopende prestaties. Als de overeenkomst eenmaal ondertekend is, is het zeer moeilijk om er van af te geraken of zelfs om te weten te komen wanneer de overeenkomst vervalt. Dat is meer bepaald zo voor overeenkomsten voor diensten op lange termijn. Dat gevaar wordt nog vergroot doordat men dergelijke diensten vaak terugvindt in gevoelige sectoren, waar dikwijls geen concurrentie heerst, zoals in de telecomsector. Het gevaar valt niet op als men de overeenkomst sluit, maar duikt op in de uiteindelijke kostprijs ervan.

2-2-e. De in artikel 112, 5°, opgenomen voorwaarde

«5° wanneer men gezamenlijk producten en/of diensten aanbiedt, mag men, met inachtneming van de eventuele specifieke wettelijke bepalingen en voor zover een tijdige opzegging gebeurt, slechts een maximumtermijn van één jaar voorzien gedurende dewelke de consument gebonden is. De toepassing van een retroactieve sanctie in geval van opzegging door de consument is uitgesloten. Het voordeel blijft behouden voor de consument tot op het moment van de opzegging.»

⁷ *«Assurance-vie: cela doit changer!», in Budget & Droits, oktober 1998, nr. 141, blz. 2.*

plus, l'assureur n'annonce dans ce cas qu'un montant unique de prime, le consommateur ne sait pas quelle part de la prime couvre, respectivement, chacun des volets

Afin de protéger le consommateur, il est donc nécessaire d'interdire l'offre conjointe en matière d'assurances, afin que rien ne soit inutilement imposé au consommateur. De plus, le fait de souscrire des contrats séparés permet de choisir le maître-choix pour chaque volet⁷.

2-2-d. Condition de l'article 112, 4°

«4° toute indication relative à l'offre conjointe et tout titre permettant d'acquérir l'avantage qui en découle doivent mentionner la limite éventuelle de leur durée de validité, les conditions ainsi que toutes autres modalités de l'offre;»

L'un des dangers lié à la vente conjointe réside dans son côté captif, spécialement en matière de services à prestations continues. Une fois que le contrat est signé, il est très difficile de s'en défaire, ou même de savoir quand celui-ci se terminera. Ceci est particulièrement vrai en ce qui concerne les contrats de services qui s'inscrivent dans le long terme. Ce danger est accentué par le fait que l'on retrouve souvent ce genre de services dans des secteurs sensibles, où la concurrence fait souvent défaut, comme celui des télécoms. Le danger n'apparaît pas au moment de la conclusion du contrat mais dans le coût final de celui-ci.

2-2-e. Condition de l'article 112, 5°

«5° en cas d'offre conjointe de produits et/ou services, le consommateur ne peut être lié par un contrat que pendant une période d'un an au maximum, dans le respect des éventuelles dispositions légales spécifiques et pour autant que la résiliation ait lieu en temps voulu. L'application d'une sanction rétroactive en cas de résiliation par le consommateur est exclue. L'avantage est acquis au consommateur jusqu'au moment de la résiliation.»

⁷ *«Assurance-vie: cela doit changer!», in: Budget & Droits, octobre 1998, n° 141, p. 2.*

Gelet op die elementen lijkt het ons van wezenlijk belang de consument de mogelijkheid te bieden het beste aanbod en de beste dienst te genieten. De aan voorwaarden onderworpen versoepeling van de voorschriften in verband met de gezamenlijke verkoop is daartoe een mogelijkheid. Die aan voorwaarden onderworpen versoepeling mag er echter alleen komen in het belang van de consument. Alleen dat belang moet vooropstaan.

Au regard de ces éléments, il nous apparaît primordial d'offrir au consommateur la possibilité de bénéficier de la meilleure offre et du meilleur service. Pour ce faire, l'assouplissement conditionnel des règles de vente conjointe est une piste. Néanmoins, cet assouplissement conditionnel ne peut se faire que dans l'intérêt du consommateur qui doit, seul, primer.

Karine LALIEUX (PS)
Colette BURGEON (PS)
Alain MATHOT (PS)

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

DE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS,

A. gelet op het veranderend consumptiegedrag in de samenleving;

B. overwegende dat momenteel het debat over de gezamenlijke verkoop wordt gevoerd;

C. gelet op de aanstaande hervorming van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument;

D. overwegende dat de Europese Commissie een versoepeling van de voorschriften inzake gezamenlijke verkoop overweegt;

E. overwegende dat de commerciële diversiteit absoluut moet worden beschermd;

F. overwegende dat het hoogstnoodzakelijk is te handelen in het belang van de consument;

G. overwegende dat het hoogstnoodzakelijk is de zwakste consumenten te beschermen en te voorkomen dat zij worden benadeeld omdat van hun zwakheid misbruik wordt gemaakt;

H. gelet op de vigerende rechtspraak;

I. gelet op het advies van 6 november 2008 van de Raad voor het Verbruik over het voorontwerp van wet betreffende bepaalde maktpraktijken tot hervorming van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument.

VRAAGT DE REGERING DAT DE VOLGENDE CRITERIA DWINGEND IN AANMERKING WORDEN GENOMEN EN IN DE WET WORDEN OPGENOMEN INGEVAL EEN VOORWAARDELIJKE MACHTIGING BETREFFENDE DE GEZAMENLIJKE VERKOOP WORDT INGEVOERD, WAT IMPLICEERT:

1) in het algemeen:

a) duidelijk en ondubbelzinnig te bepalen wat als gezamenlijk aanbod wordt toegestaan en dit begrip op een coherente manier te definiëren;

b) vast te leggen dat elk product en elke dienst, zolang het aanbod geldt, afzonderlijk en tegen zijn gewone prijs in dezelfde inrichting verkregen moet kunnen worden;

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

LA CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS,

A. considérant l'évolution sociétale en matière de consommation;

B. considérant l'ouverture actuelle du débat en matière d'offre conjointe;

C. considérant la prochaine réforme de la loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques du commerce et sur l'information et la protection du consommateur;

D. considérant la volonté de la Commission européenne d'aller vers un assouplissement des règles en matière de vente conjointe;

E. considérant la nécessité absolue de préserver la diversité commerciale;

F. considérant l'impérieuse nécessité d'agir dans l'intérêt du consommateur;

G. considérant l'impérieuse nécessité de protéger les plus faibles d'entre eux et d'éviter que ceux-ci se fassent léser par abus de faiblesse;

H. considérant la jurisprudence en vigueur;

I. Considérant l'avis du Conseil de la consommation du 6 novembre 2008 sur un avant-projet de loi relatif à certaines pratiques du marché et réformant la loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques du commerce et sur l'information et la protection du consommateur;

DEMANDE AU GOUVERNEMENT QUE LES CRITÈRES SUIVANTS SOIENT IMPÉRATIVEMENT PRIS EN CONSIDÉRATION ET INTÉGRÉS DANS LA LOI EN CAS D'UNE ÉVENTUELLE AUTORISATION ENCADRÉE DE LA VENTE CONJOINTE, CE QUI IMPLIQUE:

1) au niveau général:

a) de définir clairement et sans ambiguïté, ce qu'elle entend par la notion d'«ensemble»; cette notion devant être construite de manière cohérente;

b) de déterminer que, tant que l'offre est valable, chaque produit et chaque service doit pouvoir être acquis séparément et à son prix habituel dans le même établissement;

c) ervoor te zorgen dat de consument duidelijk over de afzonderlijke prijs van elk product of elke dienst wordt geïnformeerd, alsook over het prijsvoordeel;

d) erin te voorzien dat het gezamenlijke aanbod de consument een prijsvoordeel moet bieden ten opzichte van de afzonderlijk aangeboden producten of diensten, en dat dit prijsvoordeel op het moment van de aankoop bepaald of bepaalbaar moet zijn;

e) te bepalen dat elke aankondiging betreffende het gezamenlijke aanbod en elke titel waarmee het eruit voortvloeiende voordeel kan worden verworven, de eventuele limiet van de geldigheidsduur ervan, de voorwaarden en elke andere toepassingsvoorwaarde van het aanbod moet vermelden;

f) vast te leggen dat de verkoopovereenkomst met betrekking tot de gezamenlijk aangeboden producten en/of diensten de consument niet langer dan één jaar mag binden, waarbij eventuele specifieke wettelijke bepalingen in acht moeten worden genomen, voor zover de consument de overeenkomst tijdig heeft opgezegd; terzake mag geen retroactieve sanctie worden toegepast ingeval de consument de overeenkomst opzegt; de consument geniet het voordeel tot op het moment van de opzegging;

g) te voorzien in de mogelijkheid dat in sommige gevallen het voordeel in verband met de prijs van het hoofdproduct wordt beperkt, waarbij onder meer de vermindering van de rentevoet van een hypothecair krediet kan worden begrensd als de kredietnemer zijn verzekeringen aangaat bij dezelfde kredietgever;

2) wat de diensten betreft, het gezamenlijk aanbod alleen toe te staan op voorwaarde dat die diensten interoperabel zijn;

3) wat de bank- en verzekeringsdiensten betreft, het verbod op gezamenlijke verkoop te handhaven voor de bank- en de verzekeringsdiensten;

18 november 2008

c) que le consommateur doit être clairement informé du prix de vente de chaque produit ou service ainsi que de l'avantage relatif au prix;

d) que l'offre conjointe doit permettre au consommateur de bénéficier d'un avantage par rapport aux produits ou services proposés séparément; il doit s'agir d'un avantage, déterminé ou déterminable, au moment de l'achat;

e) que toute indication relative à l'offre conjointe et tout titre permettant d'acquérir l'avantage qui en découle doit mentionner la limite éventuelle de leur durée de validité, les conditions ainsi que toutes autres modalités de l'offre;

f) que, en cas d'offre conjointe de produits et/ou de services, le consommateur ne peut être lié par un contrat que pendant une période d'un an maximum, dans le respect d'éventuelles dispositions légales spécifiques, pour autant que la résiliation ait lieu en temps voulu; l'application d'une sanction rétroactive en cas de résiliation par le consommateur étant exclue; l'avantage étant acquis au consommateur jusqu'au moment de la résiliation;

g) que, dans certains cas, l'on puisse envisager une limitation des avantages par rapport au prix du produit principal (par exemple, limiter la réduction du taux d'intérêt d'un crédit hypothécaire si l'emprunteur place aussi ses assurances auprès du prêteur);

2) au niveau des services, de conditionner l'autorisation de la vente conjointe à l'exigence d'interopérabilité de ceux-ci;

3) au niveau des services bancaires et d'assurances, que la vente conjointe reste interdite en ce qui concerne les services bancaires et les services en matière d'assurances.

18 novembre 2008

Karine LALIEUX (PS)
Colette BURGEON (PS)
Alain MATHOT (PS)